

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteellinen tiedekunta

KÄRJÄ, IRIS: Lapsena ja nuorena syöpään sairastuneiden kuolleisuus ja kuolinsyyt ja 5-vuotiselossaololukujen kehitys vuosikymmenittäin

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 49s.
Lastentautioppi
Huhtikuu 2017

Suomessa syöpään sairastuu vuosittain noin 150 alle 15-vuotiasta lasta ja noin kahdeksankymmentä 16–20-vuotiasta nuorta. Pohjoismaissa lasten syövästä selviytyminen on huipputasoa ja syövästä selviytyminen on noussut peräkkäisissä kansainvälisissä tutkimuksissa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää lapsuus- ja nuoruusiässä syöpään sairastuneiden kuolleisuutta ja kuolinsyytä sekä 5-vuotiselossaololukujen kehittymistä vuosikymmenittäin. Tutkimustulokset ovat kiinnostavia ajatellen kasvuiässä syöpään sairastuneiden aikuisiän seurannan tarvetta ja sen sisällön suunnittelua.

Aineisto on peräisin PanCare-tutkimuksesta, josta tässä tutkimuksessa on käytetty Suomesta kerättyä Syöpärekisterin kokoamaa tietoa vuosilta 1953–2011. Aineistossa on tiedot yhteensä 12 170 potilaasta, joilla on todettu syöpä alle 20-vuotiaana. Potilaista 5829 kuoli jossain vaiheessa seurantaan. Kuolleisuutta tarkasteltiin käyttäen kahtatoista International Classification of Childhood Cancer (ICCC) -luokituksen mukaista syöpäryhmää. Taustamuuttujien vaikutusta kuolinsyihin tutkittiin Fisherin tarkalla testillä. Elinaika-analyysia käytettiin, kun tutkittiin sairastumisikäryhmän ja diagnoosivuosisyövänsä vaikutusta kuolleisuuteen.

Kaikissa ICCC-ryhmissä elossaololuvut paranivat joka vuosikymmenellä. 2000-luvulla Suomessa on saavutettu usean syövän osalta maksimaalinen hoitoteho nykyisillä hoitomenetelmillä. Sairastumisikäryhmien välillä oli merkitsevä ero ALL:aan, munuaiskasvaimeen ja itusolukasvaimeen sairastuneilla. Lapsilla retinoblastoomaan ja nuorilla munuaiskasvaimeen sairastuneilla oli paras ennuste. Huonoin ennuste oli lapsilla maksakasvaimeen ja nuorilla AML:aan sairastuneilla. Poikia kuoli tyttöjä enemmän. Nuorten hoitotulokset ovat kansainväliseen vertailuun nähden hyvät, sillä nuorten elossaolo oli monissa ICCC-ryhmissä samaa tasoa kuin lapsena sairastuneilla. Kasvuiässä syöpään sairastuneilla on kohonnut myöhäiskuolleisuuden riski. Pitkäaikaiseurannassa esiintyi sekundaarisesti eniten ruoansulatuskanavan, keskushermoston ja rintojen syöpää. Syöpään kuolleista 28%:lla oli kuolinsyynä toinen syöpä. Lisäksi pitkäaikaiseurannassa sydän- ja verisuonitautiperäiset kuolemat ja tapaturmakuolleisuus olivat lisääntyneet. Tutkimustulokset osoittavat, että syövästä selviytyminen on Suomessa erittäin hyvällä tasolla, mutta aikuisiän seurannalle olisi tarvetta myöhäisongelmien vähentämiseksi. Kuolinsyy- ja kuolleisuustutkimuksia voitaisiin hyödyntää syöpäpotilaiden pitkäaikaiseurannan sisältöä suunnitellessa.

Asiasanat: lapsuusiän syöpä, nuoruusiän syöpä, syöpäkuolleisuus, myöhäiskuolleisuus